

Sosiaali- ja terveysministeriö
kirjaamo@stm.fi

STM/4524/2016
STM100:00/2016

Lausuntopyyntöne 21.11.2016

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE SÄTEILYLAIKSI JA ERÄIKSI SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry lausuu seuraavasti:

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt lausuntoa hallituksen esityksestä säteilylaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Esityksellä on tarkoitus osaltaan panna täytäntöön Euroopan unionin uusi säteilyturvallisuusdirektiivi. Lisäksi säteilylaissa on tarkoitus ottaa huomioon perustuslain vaatimukset asetuksenantovaltuuksista ja lain mukaan jatkossa Säteilyturvakeskus voisi antaa määräyksiä yksityiskohtaisista ja teknisluonteisista asioista.

Lakiehdotuksessa korostetaan oikeutus-, optimointi- ja yksilönsuojaperiaatteiden merkitystä erilaisissa altistustilanteissa, joissa säteilyturvallisuus voi vaarantua. Lakiesityksen mukaan on tarkoitus myös selkeyttää viranomaisvalvontaa ja lisäksi korostaa toiminnanharjoittajan vastuulla olevaa toimintojen turvallisuusarviointia. Säteilyturvakeskuksen myöntämä turvallisuu lupaa edellytettäisiin pääsääntöisesti ionisoivan säteilyn käyttöön ja luvan käyttöä laajennettaisiin myös tietyn edellytyksin luonnonsäteilylle altistavaan työhön.

Uutena asiana on vaatimus, että luvanhaltijan on käytettävä säteilytoiminnassaan säteilyturvallisuusasiantuntijaa. Kelpoisuudeltaan hän vastaisi pitkälti nykyistä säteilyturvallisuudesta vastaavaa johtajaa. Sairaanhoidajille ja suuhygienisteille tulisi rajattu oikeus lähettää potilaita röntgentutkimuksiin.

Laissa on tarkoitus uudistaa myös ionisoimatonta säteilyä koskevat säännökset.

Kyseessä on kattava kokonaisuus ja SAK:n mielestä nykyiseen lainsäädäntöön ja säädöksiin tehtävät tarkennukset ovat perusteltuja. SAK kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, että lain perusteella syntyy tarve antaa tarkentavia säännöksiä huomattava määrä, joka toteutetaan antamalla valtioneuvoston asetuksia, sisäministeriön asetuksia, ympäristöministeriön asetuksia, pääesikunnan määräys ja Säteilyturvakeskuksen määräyksiä. Asetuksilla säädettävien asioiden runsaus voi olla kansalaisille lainsäädännön selkeyden kannalta ongelmallista.

Yksityiskohtaisia huomioita

Yleisiä säännöksiä koskevassa luvussa 5 §:ssä selitetään laissa käytettävät määritelmät. SAK esittää, että lain 108 §:ssä käytetyn vertailutaso-termin määritelmä lisätään määritelmäpykälään.

Esityksen 19 §:n viimeisen momentin mukaan ”Lisäksi Säteilyturvakeskuksen rekistereihin voidaan tallettaa tämän lain soveltamisalaan kuuluvista valvontakohteista valvonnan ja sen kehittämisen kannalta tarpeellisia tietoja”. SAK ehdottaa tekstiä muutettavan siten, että ”voidaan” –sana korvataan ”tulee”-sanalla (...rekistereihin tulee tallettaa...).

SAK pitää tärkeänä ja yhtyy lakiesityksen muotoiluun toiminnanharjoittajan vastuusta säteilyturvallisuudesta. 39 §:ssä säädetään vakuuden asettamisesta. Vakuusvaatimusta ei kuitenkaan vaadittaisi suurimmalta osalta turvallisuusluvan haltijoista. SAK:n näkemyksen mukaan, jatkossa on arvioitava, onko tarvetta muuttaa vaatimuksen kriteerejä.

Työperäistä altistusta koskevan luvun osalta SAK on osallistunut lain valmisteluun, eikä tähän ole nyt muutosesitystä.

91 § koskee rajattua oikeutta lähettää röntgen-tutkimukseen. Ehdotettu muutos sujuvoittaa toimintaa terveydenhuollon yksiköissä. On kuitenkin varmistettava asianmukaisen koulutuksen olemassaolo, kun oikeutta laajennetaan.

Luonnonsäteilyä koskevan luvussa, 120 §:ssä todetaan, että jos ainoastaan radonia tai avaruussäteilyä koskeva viitearvo ylittyy, ei lain terveydentilan seurantaa koskevaa 74 §:ä sovelleta. SAK muistuttaa, että tämä ei kuitenkaan poista tarvetta terveystarkkailuun muun lainsäädännön perusteella.

Lain 123 §:ssä ei anneta arvoa asunnon tai muun oleskelutilan sisäilma radonpitoisuudelle, vaan siitä on tarkoitus säätää asetuksella. Radonin aiheuttamaa säteilyaltistusta on määrätietoisesti pyrittävä vähentämään. Tämä koskee sekä työpaikkoja että asuntoja ja tämä on otettava huomioon asetusta laadittaessa.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry